

Ordfører Mona Murud
Ordfører Linda Døsen
Ordfører Kristin Langtjernet
Ordfører Merete Myhre Moen
Ordfører Bjørnar T. Jordet
Fylkespolitiker Kjersti Bjørnstad, Innlandet FK
Seksjonsleder Trond Carlson, Innlandet FK
Rådgivere Bjarne H. Christiansen/Anne Marie Sveipe, Innlandet FK
Leder i Ungdomsrådet for Fjellregionen, Ole Einar Dalen
Leder i Rådmannsforum i Fjellregionen, Anne Lise Trøen

Dato: 28.12.2020

Arkiv: B-2020

Jrn.: 10200

Innkalling til AU-møte onsdag 06. januar 2020

Det innkalles med dette til møte i arbeidsutvalget i Regionrådet for Fjellregionen

onsdag 06. januar 2021 kl. 11.00 – 14.30 digitalt på Kompetansesenteret Aumliveien, Tynset

Det vil bli servert lunsj ca kl 12.00

NB: Dersom smittesituasjonen tilsier digitalt møte tas det beslutning om dette på kort varsel.

Eventuelle forfall meldes til regionrådgiver på mail rune.jorgensen@innlandetfylke.no eller telefon 95 11 05 77.

Med vennlig hilsen

Runa Finborud
regionrådsleder

Rune Jørgensen
regionrådgiver

SAKSLISTE AU-MØTE 06.01.2020

Dato: onsdag 06. januar 2021

Tid: kl. 11.00- 14.30

Sted: Kompetansesenteret Aumliveien, Tynset

Sak 01/2021: Godkjenning av innkalling og saksliste

Sak 02/2021: Godkjenning av protokollen fra møte 18. november 2020

Sak 03/2021: NOU 2020:12 Næringslivets betydning for levende og bærekraftige lokalsamfunn – høringsuttalelse

Sak 04/2020: Handlingsplan for Regionrådet for Fjellregionen 2021-22 - drøfting

Sak 05/2020: Kjeveortoped i Fjellregionen - stipendordning

Sak 06 /2020: Orienteringer

Sak 07/2020: Eventuelt

Vedlegg: Protokoll fra AU-møte 18. november 2020

SAKSUTREDNING AU-MØTE 06.01. 2021

Sak 01/2021: Godkjenning av innkalling og saksliste

Saksbehandler: Rune Jørgensen

Saksdokumentene er lagt ut på vanlig måte på nettsiden [www.fjellregionen](http://www.fjellregionen.no) og melding ble sendt på mail til arbeidsutvalgets medlemmer og andre.

Forslag til vedtak:

Innkalling og saksliste godkjennes.

SAKSUTREDNING AU-MØTE 06.01. 2021

Sak 02/2021: Godkjenning av protokollen fra møte 18. november 2020

Saksbehandler: Rune Jørgensen

Utkast til protokoll etter møtet 18. november 2020 ble sendt ut til deltakerne for tilbakemeldinger. Det kom ingen forslag om endringer, og det er derfor heller ikke foretatt noen justeringer i det vedlagte forslaget.

Forslag til vedtak:

Protokollen fra AU-møte 18. november 2020 godkjennes.

SAKSUTREDNING AU-MØTE 06.01. 2021

Sak 03/2021: NOU 2020:12 Næringslivets betydning for levende og bærekraftige lokalsamfunn – høringsuttalelse

Saksbehandler: Rune Jørgensen

Regjeringen nedsatte høsten 2019 distriktsnæringsutvalget, som leverte sin utredning (NOU 2020:12 Næringslivets betydning for levende og bærekraftige lokalsamfunn) i slutten av oktober med en rekke forslag til nye politiske grep.

- Hensikten med utvalget er å utrede næringslivets betydning for å nå distriktpolitiske mål. En viktig del av arbeidet vil handle om å beskrive hva god lokal og regional næringspolitikk er og synliggjøre hva som fremmer eller hemmer lønnsom næringsvirksomhet i distriktene, het det da utvalget ble presentert.

Ett av utvalgsmedlemmene var Hanne Alstrup Velure, som blant annet sitter i fylkestinget i Innlandet for Høyre og leder Utmarkkommunenes Sammenslutning (USS). Hun informerte om utvalgets arbeid og forslag i Regionrådet for Fjellregionen 2. desember 2020.

Utredningen og høringsbrev fra Nærings- og fiskeridepartementet og Kommunal- og moderniseringsdepartementet kan leses her:

<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/horing-nou-202012-naringslivets-betydning-for-levende-og-barekraftige-lokalsamfunn-distriktnaringsutvalget/id2778213/>

Utvalget har etter regionrådgers vurdering levert en god beskrivelse av situasjonen og utfordringene våre lokalsamfunn har – der demografiutviklingen er spesielt utfordrende. Uten omfattende grep kan bildet forverre seg i tiårene som kommer, og det er derfor nødvendig å styrke både offentlige og private virksomheter om man ønsker levende og bærekraftige distriktssamfunn.

Regionrådgiver går ikke nærmere inn i vurderingene utvalget har gjort av situasjonen, men viser til at utvalget skriver at «**Næringslivet i distriktene har særlige utfordringer knyttet til infrastruktur, avstand, geografgi, ensidig næringsgrunnlag og svakere befolkningsvekst sammenlignet med resten av landet. Det bør møtes med særskilte tiltak rettet mot de utfordringer som næringslivet i distriktsområder møter.**»

I utredningen presenteres en lang rekke gode forslag til en mer offensiv nærings- og distriktpolitikk. Noen av dem bør konkretiseres og forsterkes, og de bør også ses i sammenheng med forslag som allerede er levert av demografiutvalget og som om kort tid vil komme fra Ungdommens distriktspanel.

Regionrådgiver velger i denne saken å ha fokus på noen av de virkemidlene som bør prioriteres i arbeidet med å meisle ut en ny distriktpolitikk fra regjeringen og Stortinget, basert på arbeidet til distriktsnæringsutvalget.

Flere av tiltakene kan gjennomføres raskt, og bør være en del av de nye strategiene for utvikling av kyst og innlandet/fjell som regjeringen har varslet at den vil presentere før sommerferien.

- Distriktsnæringsutvalget sier at ordningen med **differensiert arbeidsgiveravgift** er et viktig virkemiddel for å nå distrikts- og regionalpolitiske mål og bør videreføres.

Vurdering: Ordningen med differensiert arbeidsgiveravgift må fortsette, og det bør vurderes om den kan utvides, slik at enkelte områder i fjellområdene får lavere eller null arbeidsgiveravgift på samme måte som i Troms og Finnmark. Dette vil være et treffsikkert virkemiddel for næringslivet.

- Utvalget sier at for å sikre aksept for og oppslutning om næringsvirksomhet som innebærer **store inngrep i naturen og påfører lokalsamfunnene kostnader**, bør det gjennom lovfestede ordninger legges til grunn et ytelses-mot-ytelse-prinsipp der vertskommunene får noe igjen for å stille naturen til disposisjon for storsamfunnet.

Vurdering: Det bør med inspirasjon fra havfiskefondet og skattesystemet for kraftkommuner vurderes flere virkemidler for at en større del av verdiskapningen fra naturen skal bli igjen i distriktene. Lokal beskatningsrett ved utnyttelse av lokale naturressurser er også et godt klimatiltak

- Det heter fra utvalget at det bør vurderes nærmere hvordan **brukertall framfor folketall kan vektlegges mer** ved lokalisering, dimensjonering og finansiering av offentlig infrastruktur og offentlige tjenester.

Vurdering: Korona-erfaringene og utvalgets vurderinger bør være mer enn tilstrekkelig dokumentasjon for at tiden er inne for å endre inntektsfordelingen i tråd med måten nordmenn bor og bruker fritiden sin på, slik at økonomien til distriktskommuner med mange fritidsinnbyggere og stor gjennomgangstrafikk og beredskapsansvar styrkes.

- Utvalget uttaler at statlig støtte til **bredbåndsutbygging og fiberløsninger** må forsterkes ytterligere for de områdene av landet som ikke ivaretas av private utbyggere.

Vurdering: Det bør slås fast at staten må ta ansvar for at bredbånds- og fiberløsninger, som også omfatter mobiltelefoni, bygges ut slik at hele landet kan ta del i digitaliseringen av samfunnet. Samtidig er det fortsatt et stort behov for utbygginger av veier og jernbane og sikre gode flyforbindelser i distriktene.

- Utvalget sier at intensivsystemet og finansieringen av universitetene, høyskolene og fagskolene bør utformes slik at det stimulerer til **desentraliserte studiestruktur**.

Vurdering: Det bør umiddelbart etableres en ordning som sikrer driften av lokale studiesteder som Tynset Studie- og høyskolesenter, som det i dag er lokalsamfunnene som tar hovedansvaret for. Det er viktigere å ha fokus på mulighetene for etter- og videreutdanning med lokal tilhørighet og utnyttelse av tekniske muligheter, enn å utvikle disse studiestedene til fullskala campus.

Samtidig må økonomien til kommuner og fylkeskommuner styrkes for å sikre en desentralisert skolestruktur, og tilbud ved de videregående skolene som ivaretar næringslivets og det offentlige utdanningsbehov for framtidig arbeidskraft.

- Utvalget mener at det er mulig å påvirke de sterke sentraliseringskreftene, men at dette krever et høyt ambisjonsnivå med målrettede virkemidler, herunder **desentralisert lokalisering av offentlige institusjoner**.

Og det foreslås et eget verdiskapningsprogram for næringsutvikling i distriktene rettet inn mot bedrifter med høy andel av an ansatte med høyere utdanning.

Vurdering: Det bør iverksettes flere tiltak som sørger for at både statlig og fylkeskommunal virksomhet flyttes ut/etableres i distriktene. Koronatiden og bruken av «nye» tekniske hjelpemidler har dokumentert mulighetene for dette og det reduserte behovet for faste arbeidssteder samlet på få steder. Distriktnæringsutvalget har pekt på en rekke områder der dette kan gjennomføres om det er politisk vilje. Både statlige og fylkeskommunale virksomheter knyttet til enkelt næringer kan med fordel lokaliseres til steder der disse næringene er godt representert. Flere offentlige arbeidsplasser i distriktene vil styrke det private næringslivet gjennom økt aktivitet på mange områder.

- Utvalget mener at **regionalt forvaltede virkemidler for næringslivet på ulike nivåer kan tilpasses regionale behov og bør styrkes**, og det pekes på at det må være et tett samarbeid mellom fylkeskommunene og kommunene om regionale tiltak.

Vurdering: De regionale utviklingsmidlene bør økes etter mange år med kutt. Forslaget fra utvalget om å vurdere om deler av ansvaret for de regionale midlene kan overføres til kommuner, interkommunale prosjekter eller regionråd for å sikre at det treffer best mulig lokalt og gir intensiv til de kommunene som satser på å utvikle lokalt næringsliv, støttes. Forsøk med dette kan med fordel gjøres i Innlandet.

- Utvalget peker på at flere typiske distriktnæringer (som jord- og skogbruk) er en del av løsningen hvis Norge skal nå sine **klimaforpliktelser**. Og det heter at kostandemne trolig blir høyere der enn i de mer sentrale områder.

Vurdering: Det er viktig at distriktnæringslivet ikke blir påført en uforholdsmessig stor andel av byrdene som følger kostbare utslippskutt. Den differensierte arbeidsgiver-

avgiften kan være ett av virkemidlene for å oppnå dette sammen med flere stimulerings tiltak for grønn omstilling. Det er også viktig at det offentlige benytter handlingsrommet for innkjøp av varer og tjenester lokalt, slik utvalget har vist fram flere gode eksempler på gjennom sin utredning.

Regionrådgiver har i denne saken altså valgt å ha fokus på noen av de mest sentrale forslagene fra distriktsnæringsutvalget, som også har reist en rekke andre interessante problemstillinger og lansert flere forslag som bør vurderes nærmere.

Fra det såkalte demografiutvalget er det samtidig lagt fram en rekke andre forslag, blant annet om å gjennomføre et program for å prøve ut ordninger som forsøk med gratis barnehage og SFO, begrenset førerkort for 16-åring, skattefritak for å stimulere markedet for utleieboliger, saneringsstøtte for å motvirke fysisk forslumming og flere desentraliserte enheter i statlige virksomheter.

Dette er saker og spørsmål som det vil være mulig å komme tilbake til etter flere utredninger som både er iverksatt og varslet fra regjeringen.

Sammen med Fjellnettverket har regionrådgiver tatt et initiativ for å komme i direkte dialog med Kommunal- og moderniseringsdepartementet om arbeidet med en egen strategi for innlandet/fjell, der det blir mulig å utdype synspunkter på framtidens distriktspolitikk ytterligere. Det vil trolig bli gjennomført en egen samling om dette i slutten av januar.

Forslag til vedtak:

Arbeidsutvalget i Regjeringen mener at distriktsnæringsutvalget har levert en god beskrivelse av situasjonen og utfordringene i distriktene, og en rekke gode forslag til grep for levende og bærekraftige lokalsamfunn.

Med bakgrunn i vurderingene i saksutredningen bør følgende prioriteres på kort sikt:

- ***Ordningen med differensiert arbeidsgiveravgift må fortsette, og det bør vurderes om den kan utvides.***
- ***Det bør med inspirasjon fra havfiskefondet og skattesystemet for kraftkommuner vurderes flere virkemidler for at en større del av verdiskapningen fra naturen skal bli igjen i distriktene.***
- ***Inntektsfordelingen bør endres i tråd med måten nordmenn bor og bruker fritiden sin på, slik at økonomien til distriktskommuner med mange fritidsinnbyggere og stor gjennomgangstrafikk og beredskapsansvar styrkes.***
- ***Det bør slås fast at staten må ta ansvar for at bredbånds- og fiberløsninger, som også omfatter mobiltelefoni, bygges ut over hele landet.***
- ***Det bør umiddelbart etableres en ordning som sikrer driften av lokale studiesteder som Tynset Studie- og høyskolesenter.***
- ***Det bør iverksettes tiltak som sørger for at både statlig og fylkeskommunal virksomhet flyttes ut/etableres i distriktene.***
- ***De regionale utviklingsmidlene bør økes etter mange år med kutt. Forsøk med overføring av deler av ansvaret for bruken av midlene til kommuner/interkommunalt samarbeid kan med fordel gjøres i Innlandet.***
- ***Distriktsnæringslivet må ikke bli påført en uforholdsmessig stor andel av byrdene som følger kostbare utslippskutt, og flere stimulerings tiltak for grønn omstilling bør innføres.***

Det er positivt at regjeringen har iverksatt arbeid med en egen strategi for innland/fjell, og arbeidsutvalget vil gi innspill til flere politisk grep gjennom dette arbeidet.

SAKSUTREDNING AU-MØTE 06.01. 2021

Sak 04/2020: Handlingsplan for Regionrådet for Fjellregionen 2021-22 - drøfting

Saksbehandler: Rune Jørgensen

Regionrådet for Fjellregionen vedtok Strategisk plan for Regionrådet for Fjellregionen på sitt møte 23. juni 2020. Planen kan leses her:

<https://fjellregionen.no/regionradet-styrende-dokumenter>

Arbeidet med Handlingsplan for Regionrådet for Fjellregionen 2021-2022 har vært utfordrende på grunn av fokuset på forslaget til partnerskapsavtale mellom Innlandet fylkeskommune og kommunene og framtidig organisering av regionrådet.

Fylkestinget vedtok 10. desember at fylkeskommunen ikke lenger skal være medlem av regionrådene, men delta i regionrådsmøtene med bakgrunn i partnerskapsavtalen. Alle kommunene har nå godkjent forslaget til partnerskapsavtale.

Ei arbeidsgruppe bestående av Runa Finborud, Bjørnar Tollan Jordet, Torill Tjeldnes og Anne Lise Trøen skal legge fram en anbefaling for ny organisering av arbeidet gjennom regionrådet innen utgangen av januar. De vurderer alternativer etter paragrafene 18, 19 og 20 i Kommuneloven, som omtaler interkommunalt politisk råd, kommunalt oppgavefelleskap og vertskommune.

Det er videre avklart at regionrådet kan beholde nåværende lokaler og at fylkeskommunen kan utføre de nødvendige økonomitjenestene første kvartal 2021.

Arbeidsutvalget kan på denne bakgrunn fokusere på oppgaver regionrådet selv skal ha i forhold til strategiplanen gjennom handlingsplanen.

Regionrådsleder Runa Finborud vil innlede til drøftingen.

Forslag til vedtak vil bli utarbeidet under behandlingen av saken.

SAKSUTREDNING AU-MØTE 06.01. 2021

Sak 05/2020: Kjeveortoped i Fjellregionen - stipendordning

Saksbehandler: Rune Jørgensen

Arbeidsutvalget drøftet på sitt møte i september på nytt utfordringen med kjeveortoped i Fjellregionen. I protokollen fra møtet heter det:

«Mari Gjestvang orienterte om arbeidet gjennom år for å løse utfordringen med manglende tilbud i Fjellregionen, og pågående arbeid for en stipendieordning for søkere til spesialistutdanningen på feltet.

Merete Myhre Moen informerte om kontakt med tannlege Anne Gro Helgesen, som vil søke nå med sikte på å tilby dette på Tynset.

Rune Jørgensen orienterte om at utkast til støtte-brev til opptaksnemda er skrevet og kan sendes, noe som kan bidra positivt til hennes søknad. I brevet heter det også i forhold til fylkeskommunens arbeid

med en stipendieordning at «Regionrådet for Fjellregionen vil gjennom dialog finne ut hvordan vi kan delta til en løsning til beste for innbyggerne i alle våre kommuner».

Konklusjon: Støtte-brev til opptaksnemnda godkjennes og gjengis i protokollen (følger til slutt), og dialog om mulige løsninger gjennomføres.»

Brev ble sendt straks etter møteavslutning, og her heter det blant annet:

«Innlandet fylkeskommune arbeider med en stipendieordning som kan bidra til at denne utfordringen løses, og Regionrådet for Fjellregionen vil gjennom dialog finne ut hvordan vi kan delta til en løsning til beste for innbyggerne i alle våre kommuner.»

Fylkesutvalget gjorde i sitt møte 24. november følgende vedtak:

1. Sum per semester endres til 100.000 kr med bindingstid på 3 år.
2. Fylkesutvalget slutter seg til det øvrige i forslaget til stipendordning for spesialistutdanning i kjeveortopedi i Innlandet fylkeskommune, slik det fremgår av saksfremlegget.
3. Finansiering av stipendordningen søkes innarbeidet i fylkeskommunens budsjett for 2021.»

Dette vedtaket innebærer et stipend på 200.000 kroner per år, som er langt lavere enn det Hedmark fylkeskommune i sin tid var villig til å bruke og det som det var varslet politisk forslag om i Innlandet fylkeskommune. I fylkestingets flertallsvedtak om budsjettet er det ingen omtale av dette tiltaket.

Arbeidsutvalget bør på denne bakgrunn drøfte den videre håndtering av denne utfordringen.

Forslag til vedtak vil bli utarbeidet under behandlingen av saken.

SAKSUTREDNING AU-MØTE 06.01. 2021

Sak 06/2020: Orienteringer

Det er tidligere bestemt at det skal rapporteres fra de ansvarlige ordførerne og administrasjonen om arbeidet i forhold til de ulike saksfeltene/referansegruppene på hvert AU-møte. Etter vedtaket om Strategisk plan for Regionrådet for Fjellregionen i juni og det pågående arbeidet med avklaring av arbeidsoppgaver og organisering, legger regionrådgiver foreløpig opp til at det kan rapporteres om arbeid i forhold til de nye hovedmålene og andre oppgaver, inkludert nytt fra fylkeskommunen.

FN's bærekraftsmål

Bredbåndsdekning/mobildekning

Orientering om rapport fra Ren Røros Digital og videre jobbing i kommunene i forhold til mobildekning og annen digital infrastruktur

Landbruket

Interessepolitikk:

- **Infrastruktur og kollektivtilbud**
Årsmøte i Jernbaneforum Røros- og Solørbanen
Ny ledelse i Vegforum RV3 og aktuelle saker

Fylkestinget i Innlandet prioriterte utbedring av bruer på fylkesveiene – bør det tas initiativ for regional prioritering i forlengelsen av tidligere innspill uten spesiell omtale av bruer?

- **Helsetjenester**
- **Utdanningstilbud**
Utredning om voksenes læring under utarbeidelse i Innlandet fylkeskommune – invitasjon til dialogsamling
- **Forutsigbare og gode rammebetingelser for næringslivet**
Se sak om høring NOU 2020:12
- **Andre aktuelle politiske spørsmål**

Ungdomsmedvirkning og ungt entreprenørskap

Rapport fra høstsamlingen i Ungdomsrådet for Fjellregionen og innspill til regjeringens ungdomspanel

Hjemflytting og attraktivitet

Forankring av utviklingsarbeid

Bidrag til økt inkludering, innovasjon, næringsutvikling og verdiskapning

Status arbeidet med dialogmøter om «Sammen om rett aktivitet for alle – i Fjellregionen» i kommunene – og ny prosjektleder

Etableringen av Helsedataservice gir nye arbeidsplasser

Andre aktuelle saker

Konsekvenser i Fjellregionen av budsjett og andre vedtak i Innlandet fylkeskommune og andre aktuelle saker

SAKSUTREDNING AU-MØTE 06.01. 2021

Sak 07/2020: Eventuelt